

Ս Ի Ո Ն

ԻՍ. ՏԱՐԻ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

1947

ԱՊՐԻԼ

ԹԻՒ 4

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ճանաչել զնա եւ զգորութիւն Յարութեան նորա.

Փիլ. Գ. 10

Այս է Յարութեան պատգամն ու աղօթքը Պօղոսին, անոր՝ որ չէր տեսած Յիսուս, և սակայն ուժգնօրէն զգացած ու ճանչցած էր անոր ոյժը։ Պօղոս մին էր այն մարդերէն, որ չեն զոհանար զիստալով միայն ճշմարտութիւնը, եթէ չզգան անոր գորութիւնը։ Վասնզի կեանքի մէջ ամէն իրողութիւն երկու երես ունի, արտաքինն ան և ներքինն ոյժ, տեսանելի կեցպարարն, և ներքինն անաւակութիւն։

Գրիստոսի Յարութիւնը պէտք չէ մեզի գայ իբր մարգարէութիւն կամ խոստում, որուն կրնանք հաւատալ, և կը յուսանք հասնիլ մահէն անդին։ Անմահութիւնը յայտնութիւն մը չէ միայն, մարդիկ առաջ ալ գիտէին և կ'ուզէին զիստալ։ Յիսուս իր կեանքին իրազործումով այդ աղօտ, անորոշ և հեռաւոր ապագան՝ շատ մօտ և ներկայ կեանքին բերաւ։ Հոգիի անմահութիւնը, որուն հաւատքը եթէ ամէն մարդու մտքին մէջ յստակ չէ, յայտնի է ամենուն ալ գործին և կեանքին մէջ։ Մեզմէ իւրաքանչիւրիս խորհուրդներն ու ձգտումները ուղղուած են դէպի ապագան, Մեծ անժամօքը, թէև տարտամ ու յղղղող, բայց օր մը դէմյանդիման գալու ստոյգ հաւատքով։ Եթէ դժուար է հաւատալ Յարութեան, բայց աւելի դժուար է չհաւատալ անոր, կեանքը յաւիտենական է, մեր ապրումին մասերը և պահերը կրնան ամբողջանալ միայն այդ կեանքով, Վատահ ենք թէ անոնք նոյնիսկ, որոնք չունին ստոյգ հաւատքը Յիսուսի մեռելներէն յարութեան, որոնց մտածումը շօշափելիէն անդին անատակ է թև բանալու, կ'ունենան կարելի հաւատքը Յարութեան, երբ ամէն անգամ Զատիկի առաւօտը ծագի երկրի վրայ, և հաճոյքը՝ մտածելու թէ մէկը վերջապէս մեռնող միլիոններէն, բացած է գոցուող գերեզմանը, և ապրած՝ երկրի վրայ։

Զատիկը այս կերպով ծագած օրն է տարուան, որուն մէջ, կեանքի գեղեցկութիւնը և Աստուծոյ սէրը այնքան հրաշալիօրէն կ'ապացուցուին։ Ու վեր-

լապէս թէ մահը վերջ մը չէ մեր օրերուն, այլ փորձառութիւն մը՝ դադարած այլևս տխուր ըլլալէ, վիճակ մը միայն, ծնունդ տալու համար ուրիշ վիճակի մը։ Զատիկը ոչ միայն անվախճան յաւիտենականութիւն մը կը բանայ մեր առջև, այլ նաև կը լեցուինք զօրութեամբ Յարութեան, հազնելով նոր նըկարագիր։ Մեռելներէն յարութիւնը յայտնութիւնը չէ միայն մարդկային անմահութեան, մարդիկ անծանօթ չէին անոր, այլ ներկայ է ապագայ կեանքերու միութեան, և մարդուն վերանորոգման։ Որով յարութիւն առնելը, Աւետարանի մտահովմով կը նշանակէ ոչ միայն վերակենցաղի, այսինքն նորէն շարունակել մահով ընդհատուած գոյութիւն մը, այլ վերապրիլ աւելի հզօր և պայծառ, աւելի բարգաւաճ և արդիւնալից կեանք մը։ Նման ատոց ցորենահատին, որ իյնալով հողին մէջ՝ կը մերկանայ իր անհատական միութիւնն ու կեանքը պահպանող պատեանէն, ծնունդ տալու համար քանակով և որակով յաւէտ բազմապատկուած ու բազմապատկելի ցորենահատին։

Յարութիւնը ուրեմն ոյժն է երազուած անմահութեան, անձնանորոգման, և Քրիստոսի նորոգիչ ներկայութեան։

Գաղափարապաշտութիւնը կ'ուսուցանէ անմահութիւնը անձնական կամ գերանձնական ոգիին, գաղափարին և արժէքին, բայց ոչ անձին։ Այս տեսութիւնը ճշմարտութեան բաժին մը ունի իր մէջ, ի վերջոյ ոգեղէն սկզբունքն է որ անմահ է մարդուն մէջ, սակայն այս ոգեղէն սկզբունքը չի հանդերձեր անձը յաւիտենականութեան համար, չի պայծառակերպեր իր ամբողջ ոյժերը։ Անձը, որ ինքզինքը իրազօրծած և հասած է ամբողջականութեան, անմահ է։

Նիւթապաշտութիւնը, դրապաշտութիւնը վարդապետութիւններ են, որոնք կը հաշտուին մահուան հետ, կ'օրինաւորեն զայն։ Իսկ յառաջդիմութեան վարդապետութիւնը, ամբողջութեամբ զրաւուած ըլլալով տեսակի ապագայով և ապագայ սերունդներու ճակատագրով, ինքզինքը բոլորովին անտարբեր կը ցուցնէ անձին և անոր համար ըլլալիքին հանդէպ։ Գալով նախաքրիստոնէական կեցուածքին, ան կը յայտնէ համակերպութիւն մը ճակատագրին, որ իր հետ կը բերէ անխուսափելիօրէն մահը։ Անձնական անմահութեան գաղափարը օտար էր նոյնպէս հին Իսրայելի ժողովուրդին, կար միայն ժողովուրդի անմահութեան գիտակցութիւնը։ Յոբի գիրքին մէջ է որ կ'երևայ առաջին անգամ անձին ըլլալիքին և իր եղբերականութեան գիտակցութիւնը։ Անձնական անմահութեան գաղափարը միայն ինքզինքը կը յայտնէ ճշմարտօրէն յոյներուն մօտ, և հոն իր զարգացումը իրապէս հրահանգիչ է։ Ի սկզբան, հասարակ մահկանացուները չեն որ անմահ են, այլ կիսատուածները, հերոսները, մեծերը։ Յունաստանի դիցաբանական և կրօնական գիտակցութեանը մէջ աստուածային անմահութիւնը՝ յայտնուած էր զուգահեռաբար մարդկային անմահութեան։

Քրիստոնէութիւնը կ'ուսուցանէ յարութիւնը, յաղթանակը մահուան վրայ, ամբողջ ստեղծուած աշխարհին համար։ Ան կ'ուսուցանէ մահաւանդ յարութիւնը որ պաքարն է մահկանացու և ոգեկան ոյժերու, մինչդեռ բնական անմահութիւնը ոչ մէկ կոիւ կ'ենթադրէ։ Մարդկային անձին յաւիտենական կեանքը կարելի է, և զոյութիւն ունի ոչ թէ իր հոգիին բնական էութեանը պատճառաւ, այլ որովհետեւ Քրիստոս յարութիւն առած և յաղթած է աշխարհի մահաբեր ուժերուն։

Եւ սակայն Յիսուսի Յարութիւնը մահուան վրայ տարուած յաղթանակ մը ըլլալով հանդերձ, է նաև երկնայնացումը աշխարհին և աստուածացումը մարդուն: Այս մեծ հասկացողութեամբ գերեզմանէն անդիի կեանքը գերմարդկային կեանք մը կը դառնայ, որուն փորձառութիւնը եթէ աստէն չենք կրնար ունենալ, բայց նախազգալը տրուած է մեզի: Մարդուն ապագայ կատարեալ և լիալիբ կեանքին վրայ այս վստահ մտածումը՝ զմեզ կը տոգորէ մեր ապագային պատրաստութեան խորհուրդով և իցիւ թէ տոգորէր մանաւանդ անոր հաստատուն կամքովը:

Եիսուսի Յարութիւնը այլաբանութիւն մը չէ, այլ իրականութիւն մը, որ պատուած է այլևս մահուան վարագոյրը, և միացուցած իրարու ընդմիշտ կեանքը անմահութեան, և ժամանակաւորը անժամանակին: Քրիստոսի ճշմարիտ յարութիւնը իր Եկեղեցին է, անոր կազմաւորած քրիստոնէական կեանքը, և անկէ ծնած տիեզերական քաղաքակրթութիւնը:

Հայ ժողովուրդը դարերով հաւատացած է Քրիստոսի և անոր Յարութեանը: Վասնդի առաջին այն պահէն ի վեր՝ երբ մեր տոհմային զգացումը փոխակերպուեցաւ ազգային գիտակցութեան, քրիստոնէութեան լոյսին ներքեւ, վիշտը զարկաւ միշտ մեզի. բայց ամէն անգամուն ալ վէրքը, ուշ կամ կանուխ, սպիացաւ վերջապէս: Շատ բան կորսնցուցինք, վայելք, հարստութիւն, ոյժ եւ ուրիշ առաւելութիւններ, որոնք անցան ստուերներու նման արագ եւ անշշուկ, բայց հաւատարիմ մնացինք մեր ներքին արժէքին, մեր խաչին, վասնդի կը հաւատայինք անմահութեան ու այս բոլորէն վերջ ու վեր եղող այն զաղափարին և իրողութեան, որ Քրիստոսին է և իրմով իր Եկեղեցիին տրուած:

Ո՞վ պիտի արդիւնէր զմեզ մեր ազգային կեանքի և բարոյականի գիտակցութենէն նոյնիսկ հանելէ մեր Փրկչին Յարութեան այլապէս սրտապնդիչ եւ սխրալի ապացոյցը: Իրեն համար միշտ տաճարուած, և իրեն չարչարակից, մեր հողին անառիկ իրաւունքը կը նկատենք իր յարութեան փառակից ըլլալու սուրբ յոյսը, վասնդի մեր մէջ ապրող իր կեանքին ու մեր հաւատքը խանդավառող իր, սիրոյն մէջ գինքն է որ կը զգանք ու կը շօշափենք. մեր վիշտերու կսկծանքին մէջ իր վէրքն է որ կը համբուրենք, մեր վհատութեան վայրկեաններուն՝ իր ձայնն ու նայուածքն է որ կը խրախուսեն զմեզ, և երբ կ'երգենք իր յարութեան փառքը, կը հաւատանք թէ կենդանի և միշտ մեզի հետ և մեր մէջ անձնաւորեալ գօրութեան մըն է որ կ'ուղղենք մեր ամբողջ էութիւնը:

Սենք իրբև Ազգ և Եկեղեցի մնայուն յարութիւն մըն ենք: